

ความฝันในหอแดง

ภาพสะท้อนสถานภาพและบทบาทของสตรีจีนในสังคมศักดินา

The Dream of the Red Chamber: the Status Reflection and the Role of Chinese Women in Feudal Society

ภูเทพ ประภากร

สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Email : prapagornputhep@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของสตรีชั้นสูงในสังคมศักดินา รวมถึงศึกษาวิธีการประพันธ์และการกำหนดบทบาทของตัวละครสตรีที่ต้องการสร้างความมั่นคงทางสังคมให้แก่ตนผ่านการศึกษาวรรณคดีจีนเรื่อง ความฝันในหอแดง (红楼梦) ผลงานการประพันธ์ของเฉาเสวียฉินที่ต้องการสะท้อนภาพเปลือยนอกของสังคมศักดินาปลายราชวงศ์ชิงและสะท้อนให้เห็นถึงภูมิหลังของครอบครัวตระกูลเฉาที่ได้รับความเดือดร้อนจากระบบสังคมศักดินา บทความนี้มุ่งศึกษาในมิติด้านการสร้างตัวละครสตรีที่เป็นชนชั้นผู้นำในครอบครัวตระกูลเฉาและคัดเลือกตัวละครสตรีที่มีลักษณะร่วมกันคือการเป็นสตรีที่มีสามีและเข้ามาดำเนินชีวิตร่วมกันในจวนหมกั้ว โดยกำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ 3 ด้าน คือ ด้านที่ 1 สถานภาพและบทบาทภายในตระกูลเฉา ด้านที่ 2 การดำเนินชีวิตและการรักษาสถานภาพของตัวละคร และด้านที่ 3 ภูมิหลังและชาติกำเนิดของตัวละครสตรีจำนวนห้าตัวละคร ได้แก่ จยาหมู่สตรีผู้เป็นพี่เคาพสูงสุดของครอบครัว สิ่งสะท้อนกับหวังฮูหยิน สตรีที่มีสถานภาพใกล้เคียงกันแต่ทว่าด้วยชาติกำเนิด ส่งผลให้มีบทบาทที่แตกต่างกันและสะท้อนของครอบครัวอย่างหวังซีเฟิง สตรีผู้ที่ฝึกขนบธรรมเนียมสตรีจีนภายใต้สังคมศักดินากับหลี่ห้วน สตรีที่รักษาสถาบันขนบธรรมเนียมอย่างเคร่งครัด ตัวละครทั้งห้าตัวนี้มีบทบาทสำคัญภายในตระกูลเฉา ความพยายามในการรักษาสถานภาพและบทบาทของตนไว้ได้สะท้อนให้ผู้อ่านเห็นถึงความแก่งแย่งและการเอาเปรียบเปรียบ สดุดท้ายแล้วภายใต้สังคมศักดินาที่ยังคงยึดถือบุรุษเป็นใหญ่ ได้ส่งผลกระทบต่อชีวิตของตัวละครทั้งห้าเป็นอย่างมาก แม้ว่าตัวละครเหล่านี้จะพยายามรักษาสถานภาพและบทบาทของตนไว้มากเพียงใด กลับหลีกเลี่ยงไม่ได้ต่อการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของครอบครัว

คำสำคัญ: ความฝันในหอแดง สถานภาพและบทบาท สตรีจีน สังคมศักดินา

Abstract

This article aimed to discuss and to analyze the protection strategies to aristocrat women in Chinese feudal society on their status and rights, and to study the methodologies of composition of Cao Xueqin in the Dream of Red Mansions, in the aspects of their pursuit to their own protection and stable social life to reflect women's desires in the Chinese society at that time. The article has also reflected the negative aspects of the feudal society in the end of the Qing Dynasty which Cao family became the epitome of feudal society and finally went to decline. In this article, the research mainly revolved around three aspects. First, the status and women rights in Jia Mansion. Second, the lifestyle by these women to maintain their own status. Third, their family background and the reasons for their entry into Jia Mansion. This article has mainly investigated five aristocrat women: Jia

Mu, Mrs. Xing, Mrs. Wang, Wang Xifeng ,and Li Wan. In the protection of their status and rights, these five women have presented the different characteristics. Jia Mu, who acquired respect of the whole mansion, was the woman with the highest status in the Dream of the Red Mansion. Although Mrs. Xing and Mrs. Wang had the same status, other people also had different performances to them as they came from different families and reasons for entering Jia Mansion. There were two main wives in Jia Mansion, namely Wang Xifeng and Li Wan, who had similar status, but showed completely different characters. What Wang Xifeng deserves the study was that Cao Xueqin's style of writing made Wang Xifeng become the representative of breaking the aristocratic female behavior in feudal society. It also made her attached great importance to Jia Mansion. Li Wan, on the other hand, scrupulously abided by the nature of feudal women. These five people all got certain rights in Jia Mansion. Therefore, it was not difficult for readers to consider the competitive rights and valued status. They have always looked for ways to protect themselves or to compete for rights. In the end, they only lived well in the Daguan Gardens, and they were inevitably oppressed by feudal society in the external society, which made them all have to go through the process of Jia Mansion from prosperity to decline. In a word, it was difficult for women in feudal society to escape the influence of look up to men and down on women. Although they paid much to fight for power, including power, money, and even their own lives, it was ultimately inevitable for them to avoid the fate of the family's decline, and to protect their own status and rights.

Keywords: The Dream of the Red Chamber, Status and roles , Chinese women, Feudal society.

วันที่รับบทความ : 03 กุมภาพันธ์ 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 18 มิถุนายน 2563

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 26 มิถุนายน 2563

1.บทนำ

สถานภาพและบทบาททางสังคมของสตรีจีนมีวิวัฒนาการมาอย่างยาวนานพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและยุคสมัยต่างๆ ของประเทศจีน หากย้อนกลับไปในสังคมและจารีตวัฒนธรรมจีนตั้งแต่ยุคเริ่มก่อตั้งราชวงศ์ของจีน สตรีเพศได้ถูกจำกัดสถานภาพและบทบาทให้อยู่ภายใต้การควบคุมและการปฏิบัติตามจารีตเดิมที่ว่าสตรีต้องศึกษาหาความรู้ในศาสตร์วิทยาการต่างๆ รู้หนังสือที่จำเป็นเท่านั้นเพียงพอแล้วหน้าที่หลักของสตรีคือปรนนิบัติ รับผิดชอบมารดา เชื้อฟ่งสามีและเจ้านายของตน รวมถึงดูแลบุตรธิดาเท่านั้น มีคำกล่าวว่าการไม่มีความรู้คือคุณธรรมประการหนึ่งของสตรี (女子无才便是德) ยกเว้นสตรีจีนที่กำเนิดในครอบครัวชนชั้นสูงหรือขุนนางที่สามารถได้รับการศึกษาเล่าเรียนตามที่ครอบครัวจัดหาให้ สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าชาติกำเนิดถือเป็นสิ่งแรกที่ส่งผลกระทบต่อข้อกำหนด

สถานภาพและบทบาททางสังคมของสตรีประกอบกับวัฒนธรรมคำสอนของขงจื๊อที่กำหนดสถานภาพและบทบาทของสตรีจีนผ่านความสัมพันธ์ทั้ง 5 รูปแบบของ คนในสังคม หนึ่งในความสัมพันธ์นั้นคือสามีภรรยา หากภรรยาเคารพเชื่อฟังสามีเป็นอย่างดีแล้ว ย่อมนำพาความสุขสงบมาสู่ครอบครัวได้ คำสอนนี้สะท้อนให้เห็นว่าหากต้องการให้ครอบครัวและสังคมสงบสุข สตรีหรือภรรยาจำเป็นต้องคล้อยตามสามีเท่านั้น แม้ว่าต่อมาสตรีจีนในยุคหลังเริ่มมีความคิดต่อต้านแนวคิดเหล่านี้เพียงใด แต่ไม่สามารถหลุดพ้นจากพันธนาการทางสังคมนี้ได้อย่างเด็ดขาด โดยสรุปแล้ว ตั้งแต่ช่วงจีนโบราณจนกระทั่งถึงช่วงสิ้นสุดราชวงศ์ชิง สถานภาพและบทบาทของสตรียังคงต่ำต้อยกว่าบุรุษเพศ แม้จะมีความพยายามเปลี่ยนแปลงสถานภาพของสตรีให้เท่าเทียมกับบุรุษเพศเพียงใดก็ตาม วรรณกรรมจีนตั้งแต่ยุคก่อนราชวงศ์ฉิน (先秦文学) จนถึงวรรณกรรมยุคสมัยจักรพรรดิพระองค์

แรกของจีนสะท้อนให้เห็นถึงสถานภาพและบทบาทของสตรีที่มีลักษณะดังที่กล่าวมา วรรณกรรมที่เชิดชูหรือนำสตรีเข้ามาเป็นตัวละครหลักนั้นว่ามีน้อยมาก ต่างจากวรรณกรรมที่เชิดชูวีรกรรมของบุรุษเพศที่มีอยู่มากมาย เห็นมีเพียงแต่ความฝันในหอแดงของเฉาเสวียนินที่ประพันธ์ขึ้นในช่วงปลายราชวงศ์ชิงที่มีความโดดเด่นจากวรรณกรรมจีนในช่วงหลายร้อยปีที่ผ่านมา

ช่วงราชวงศ์ชิง (ราว ค.ศ. 1644-1911) ผู้ปกครองเป็นชนชาติแมนจู สถาปนาสังคมช่วงแรกเป็นยุคก่อร่างสร้างตัว จนก้าวเข้าสู่ยุคทองของราชวงศ์ชิงคือสมัยจักรพรรดิคังซี จักรพรรดิยงเจิ้งและสมัยจักรพรรดิเฉียนหลงรวมระยะเวลากว่า 130 ปี สถาปนาสังคมเศรษฐกิจ การเกษตร และราชสำนักชิงมีความมั่งคั่ง วรรณคดีสมัยราชวงศ์ชิงจึงได้รับการพัฒนาตามไปด้วย โดยเฉพาะประเภทนวนิยายที่มีผลงานโดดเด่นมากมาย ความฝันในหอแดง แต่ทว่าช่วงปลายราชวงศ์เปลี่ยนนอกที่ปรากฏความหรุหรา ความร่ำรวย แต่แฝงเร้นไปความขัดแย้ง ความฟุ่มเฟือย การฉ้อราษฎร์บังหลวงและการกดขี่ชนชั้นของเหล่าขุนนางที่กระทำต่อประชาชน ตลอดจนการคุกคามจากชาติตะวันตก ส่งผลให้สภาพสังคมเริ่มระส่ำระสาย เศรษฐกิจตกต่ำ การดำเนินกิจการของราชสำนักล้มเหลว ประชาชนได้รับความเดือดร้อน อันสะท้อนให้เห็นถึงความอ่อนแอและความเสื่อมโทรมของสังคมศักดินาที่ไม่สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ

วรรณคดีความฝันในหอแดงได้ถ่ายทอดสภาพสังคมศักดินาและการดำเนินชีวิตของครอบครัวตระกูลขุนนางที่มั่งคั่งร่ำรวยตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษตกทอดมาถึงรุ่นลูกหลาน ซึ่งเป็นยุคสมัยที่เสื่อมโทรม อันมีสาเหตุมาจากความฟุ่มเฟือยของตนเองและยังสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบของสังคมศักดินาจีนที่มีต่อการแสวงหาความรักที่เป็นอิสระของหนุ่มสาว สุดท้ายแล้วหลักหินไม่พันระบอบทางสังคมจนกลายเป็นโคกนาฏกรรมความรัก สถานภาพและบทบาทของตัวละครสตรีในวรรณคดีเรื่องความฝันในหอแดงมีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์ต่อการดำเนินเรื่อง ผู้ประพันธ์กำหนดชะตาชีวิตของสตรีที่มีความแตกต่างกัน รวมถึงสร้างให้ตัวละครสตรีที่อยู่ในวรรณคดีเรื่องนี้มีบทบาทในการแสดงความพยายามที่จะรักษาหรือเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางสังคมของตนเองให้โดดเด่นเหนือสตรีอื่น การแก่งแย่งชิงดี ความพยายามใน

การก้าวขึ้นมาทำหน้าที่เยี่ยงบุรุษเพศหรือการหมกมุ่นอยู่กับเรื่องทรัพย์สินสมบัติและฐานะของตนจนหลงลืมการวางแผนให้แก่วงศ์ตระกูล มุ่งเพียงเพื่อต้องการยกฐานะของตนให้ทัดเทียมสตรีชั้นสูง สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ควรค่าแก่การศึกษา บทความนี้จึงมุ่งศึกษาสถานภาพและบทบาทของสตรีจีนและศึกษากลวิธีการประพันธ์ที่แสดงให้เห็นถึงวิธีการรักษาและความพยายามในการเปลี่ยนแปลงผ่านวรรณคดีเรื่องความฝันในหอแดงโดยมุ่งศึกษาตัวละครสตรีชั้นสูงที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดชะตาชีวิตของลูกหลานในครอบครัวตระกูลย่าที่แบ่งออกเป็นสองครอบครัวใหญ่ ได้แก่ จวนหรงกั๋วและจวนหนิงกั๋ว บทความนี้มีประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจวรรณคดีอันทรงคุณค่า เรื่องความฝันในหอแดงและคุณค่าเชิงวิชาการที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงสถานภาพและบทบาทของสตรีในสังคมศักดินาช่วงปลายราชวงศ์ชิง

2. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของสตรีชั้นสูงในสังคมศักดินา วิธีการรักษาและความพยายามในการเปลี่ยนแปลงสถานภาพของตนและศึกษาวิธีการประพันธ์และการกำหนดบทบาทของตัวละครสตรีของผู้ประพันธ์

3. ขอบเขตเนื้อหา

บทความนี้มุ่งศึกษาสถานภาพทางสังคมและบทบาทของสตรีจีนที่อยู่ในครอบครัวชั้นสูงผ่านวรรณคดีเรื่อง ความฝันในหอแดง ซึ่งผลงานการประพันธ์ของเฉาเสวียนินและเกาเอ๋อรวมทั้งสิ้น 120 ตอน วิเคราะห์การรักษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครสตรีจีนที่มีบทบาทสำคัญในครอบครัวตระกูลย่าได้แก่ จย่าหมู่ สิ่งฮูหยิน หวังฮูหยิน หวังซีเฟิงและหลี่ห้วน ตัวละครสตรีทั้งห้าตัวนี้มีลักษณะร่วมกันคือเป็นสตรีที่มีสามีและเข้ามาดำเนินชีวิตในจวนหรงกั๋ว ดังนั้นการแสดงบทบาทของตัวละครทั้งห้าจึงมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน รวมถึงศึกษาบทวิจารณ์ บทวิเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญความฝันในหอแดงทั้งในและต่างประเทศ เพื่อวิเคราะห์กลวิธีที่ผู้ประพันธ์เลือกนำมาใช้

ผู้เขียนได้กำหนดขอบเขตของเนื้อหาที่ต้องการศึกษา เพื่อให้ทราบถึงกลวิธีที่ตัวละครสตรีทั้งห้าตัว

เลือกใช้ โดยกำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ 3 ด้านคือ ด้านที่ 1 บทบาทและสถานภาพภายในตระกูลย่า ด้านที่ 2 การดำเนินชีวิตและการรักษาสถานภาพของตัวละคร และด้านที่ 3 ภูมิหลังและชาติกำเนิดของตัวละคร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

4. วิธีการดำเนินงาน

4.1 ขั้นตอนการวางขอบเขตการวิจัย เมื่อผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้ว จึงวางขอบเขตด้านเนื้อหาของการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วยขอบเขตของตัวบทวรรณคดีเรื่องความฝันในหอแดงที่เลือกศึกษาจากงานประพันธ์ฉบับของเฉาเสวียนและเกาเอ้อ (高鹗) จากนั้นจึงกำหนดขอบเขตตัวละครสตรีที่มีลักษณะร่วมกัน แล้วจึงมุ่งศึกษาพฤติกรรมของตัวละครเหล่านั้น

4.2 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม จากบทความ บทวิเคราะห์และงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลตามขอบเขตและวัตถุประสงค์

4.4 นำเสนอผลการวิจัยโดยใช้วิธีการพรรณนาประกอบการวิเคราะห์

4.5 สรุป อภิปรายผล

5. กำเนิดความฝันในหอแดง วรรณคดีที่เรียกร้องความมั่นคงทางสังคมให้แก่สตรี

ความฝันในหอแดง (红楼梦) เพชรเม็ดงามแห่งวรรณคดีของชนชาติจีนอันทรงคุณค่า แก่นเรื่องคือการสะท้อนให้เห็นถึงเปลือกนอกที่ฉาบไปด้วยความหรูหราฟุ้งเฟ้อของชนชั้นสูงในสังคมศักดินาจีน จนนำไปสู่การล่มสลายในช่วงปลายราชวงศ์ชิงและสะท้อนให้เห็นถึงโศกนาฏกรรมของหนุ่มสาวที่ต้องการหลุดพ้นจากพันธนาการของสังคมศักดินาผ่านตัวละครหลักคือจีย่าเป่าอู้ว (贾宝玉) หลินได้อี้ว (林黛玉) และเชวียเป่าไซ (薛宝钗) รวมถึงความต้องการมีตัวตนในสังคมของตัวละครที่ถูกสร้างขึ้นมากกว่า 400 ตัวผ่านครอบครัวตระกูลขุนนางที่ร่ำรวยมีชื่อเสียง 4 ตระกูลใหญ่ได้แก่จีย่า (贾) สือ (史) หวัง (王) และเชวีย (薛) เป็นที่ทราบกันดีว่าผู้ประพันธ์ความฝันในหอแดงคือเฉาเสวียน (曹雪芹 ประมาณ ค.ศ.1715-1763) ถ่ายทอดประสบการณ์ในชีวิตของตนที่พบทั้งความรุ่งเรืองและความมั่งคั่งสุขสบายของครอบครัวในวัยเยาว์ จนกระทั่งประสบความยากลำบากตกต่ำอย่างสุดขีดในสมัยจักรพรรดิยงเจิ้ง

รูปประกอบที่ 1 เฉาเสวียน

เฉาเสวียนใช้ตัวอักษรระบายความทุกข์ยากที่ตนประสบผ่านวรรณคดีเรื่องความฝันในหอแดง จึงมีการสันนิษฐานกันว่า ความฝันในหอแดงคือภาพสะท้อนของครอบครัวตระกูลเฉาและสะท้อนให้เห็นถึงความฟุ่มเฟือยเหลวแหลกของสังคมจีนในยุคศักดินา แต่เนื่องจากราชสำนักชิงใช้ “คดีอักษร (文字狱)” ลงโทษผู้ประพันธ์บทความหรือหนังสือที่มีเนื้อหาต่อต้านราชสำนัก เฉาเสวียนจึงใช้การจำลองภาพมายาและการตั้งชื่อตัวละครโดยใช้คำพ้องเสียง เพื่อหลีกเลี่ยงจากการจับกุมของราชสำนักชิง อย่างไรก็ตาม เพื่อให้ผู้อ่านได้ตระหนักถึงความในข้อนี้ Cao Xueqin 曹雪芹 [2] ได้ประพันธ์ข้อความในตอนต้นที่ 1 ว่า

“假作真实真亦假，
无为有处有还无”

“เท็จกลายเป็นจริง จริงกลายเป็นเท็จ
ไม่มีกลับเป็นมี ที่มีกลับว่างเปล่า”

ความฝันในหอแดงเดิมใช้ชื่อว่า “บันทึกของศิลา (石头记)” ต้นฉบับของวรรณคดีเรื่องนี้มีเนื้อหาปรากฏเพียง 80 ตอนเท่านั้น ส่วนเนื้อหาตอนท้ายเรื่องได้หายสาบสูญ จึงมีกวีหลายคนประพันธ์เพิ่มเติม ทำให้เนื้อหาของความฝันในหอแดงตอนท้ายเรื่องมีความหลากหลาย ฉบับเพิ่มเติมสำนวนภาษาของเกาเอ้อ กวีในสมัยเดียวกันที่ประพันธ์ขึ้นอีก 40 ตอนจนจบบริบูรณ์นั้นได้รับความนิยมมากกว่าฉบับอื่น แม้ว่าจะมีผู้ศึกษาความฝันในหอแดงวิเคราะห์ว่ามีบางตอนผิดเพี้ยนไปจากวัตถุประสงค์เดิมของเฉาเสวียนก็ตาม โดยในปี ค.ศ.1791 เกาเอ้อและเฉิงเหว่ยหยวนนำความฝันในหอแดงฉบับเฉาเสวียนจำนวน 80 ตอนผนวกเข้ากับที่เกาเอ้อประพันธ์เพิ่มเติมอีก 40 ตอนรวมเป็น 120 ตอนออกตีพิมพ์แล้วจึงเรียกว่า “เฉิงย้าเปิ่น” ปีต่อมามีการแก้ไขปรับปรุง แล้วตีพิมพ์

ใหม่เรียกว่า “เฉิงอู่เปิ่น” ซึ่งเป็นฉบับแพร่หลายหรือที่เรียกกันทั่วไปว่าเป็นฉบับ “ทงสิงเปิ่น (通行本)” ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ความฝันในหอแดงดำเนินเรื่องราวของครอบครัวสี่ตระกูลใหญ่ที่มีสัมพันธ์ทางเครือญาติ คอยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ตระกูลจ๋าเป็นครอบครัวใหญ่ที่มีการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษหลายชั่วอายุคน กระทั่งถึงยุคลูกหลาน การดำเนินเรื่องมีส่วนตักกวหนวน (大观园) เป็นฉากหลังเปรียบเสมือนแดนสวรรค์ของผู้อยู่อาศัย ทั้งเป็นสถานที่ซึ่งเหล่าสตรีสามารถแสดงความเป็นตัวตนได้อย่างเต็มที่ แม้ความเป็นจริงนั้นเป็นเพียงการสร้างภาพมายาแสดงถึงความฟุ้งเฟ้อความหรูหราของชนชั้นสูง ฉะฉวยฉินสร้างตัวละครสตรีในความฝันในหอแดงให้มีบทบาทสำคัญมิแพ้บุรุษเพศ หากแต่สภาพสังคมจีนที่ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดขงจื๊อมายาวนาน ทำให้สมัยนั้นสถานภาพทางสังคมของบุรุษเพศยังคงสูงกว่าสตรี บุรุษสามารถมีภรรยาได้ตามที่ตนต้องการ อีกทั้งยังมีสาวใช้รายล้อมอีกมาก ส่งผลให้ตัวละครสตรีในความฝันในหอแดงยังคงต้องเคารพ เชื่อฟังและคล้อยตามบุรุษเพศอย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก การดำรงอยู่ของตัวละครสตรีเพศในเรื่องสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการสนับสนุนและชื่นชมสตรีเพศของฉะฉวยฉิน อีกทั้งเพื่อต้องการให้ผู้อ่านเห็นคุณค่าการมีชีวิต ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตลอดจนเสรีภาพในการดำเนินชีวิตของสตรีในสังคมศักดินาจีนการเปิดเรื่องความฝันในหอแดงที่นำตำนานเทพปกรณัมจีนเรื่อง “หนี่ว่วซ่งท้อฟ้า (女娲补天)” สะท้อนให้เห็นว่าฉะฉวยฉินให้ความสำคัญกับสตรีที่สามารถลดความขัดแย้งหรือช่วยขจัดปัญหาที่บุรุษสร้างไว้ได้ ธนัสถ์ สุวัฒน์หาตม์ [1] กล่าวว่าฉะฉวยฉินประพันธ์ชะตาชีวิตของตัวละครสตรีที่มีบทบาทสำคัญในเรื่องผ่านความฝันในหอแดงตอนที่ 5 กล่าวถึงการท่องแดนสวรรค์มายาของจ๋าเป่าอู่ เมื่อมายาภิบาลเทวีบัญชาให้นางสวรรค์นำต้นฉบับความฝันในหอแดงมาให้จ๋าเป่าอู่อ่าน ขณะเดียวกันพลงขับกล่อมลำนำเพลงความฝันในหอแดง 14 บทประกอบด้วย

บทที่ 1 บทเริ่มต้นความฝันในหอแดง

บทที่ 2-3 พรรณนาถึงหลินได้อู่และเซียวเป่าไช : พลาดชั่วชนม์ (终身误)

บทที่ 4 พรรณนาถึงจ๋าหยวนซุน: แค้นไม่เที่ยง (恨无常)

บทที่ 5 พรรณนาถึงจ๋าทันซุน: พรากสายเลือด (分骨肉)

บทที่ 6 พรรณนาถึงสื่อเซียงอวิน: โศกกลางสุข (乐中悲)

บทที่ 7 พรรณนาถึงเมี่ยวอู่: โลกไร้ปราณี (世难容)

บทที่ 8 พรรณนาถึงจ๋าอิงซุน: ภิรมย์คู่แค้น (喜冤家)

บทที่ 9 พรรณนาถึงจ๋าซิ่น: รู้แจ้งมายา (虚花悟)

บทที่ 10 พรรณนาถึงหวังซีเฟิง: ปราดเปรื่องเหนือยล้า (聪明累)

บทที่ 11 พรรณนาถึงเฉียวจ๋า: ผลบุญพา (留余庆)

บทที่ 12 พรรณนาถึงหลี่หวัน: รุ่งเรืองปลาย (晚韶华)

บทที่ 13 พรรณนาถึงฉินเซ่อชิง: สุขมลาย (好事终)

บทที่ 14 บทปิดท้ายเรื่อง

ลำนำเพลงบทที่ 2 ถึงบทที่ 13 ที่พรรณนาถึงชะตาชีวิตของตัวละครสตรี 12 ตัวหลักในเรื่องเรียกว่าสิบสองดรุณีแห่งจินหลิง (金陵十二钗) ผู้ประพันธ์ต้องการแสดงให้เห็นถึงชะตาชีวิตของสตรีแต่ละนาง ตลอดจนความสำคัญของบทบาทตัวละครสตรีในวรรณคดีเรื่องนี้ ซึ่งตัวละครแต่ละตัวจะมีวิธีการรักษาและเปลี่ยนแปลงสถานภาพและบทบาททางสังคมของตนที่น่าสนใจหลายประการ นอกจากนี้ความฝันในหอแดงยังกำหนดให้ตัวละครสาวใช้ในบ้านตระกูลจ๋าเข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่องอีกด้วย ทำให้ผู้อ่านเข้าใจวิถีการดำเนินชีวิต การรักษาและความพยายามในการเปลี่ยนแปลงสถานภาพและบทบาทของตัวละครสตรีในระดับล่างมากขึ้น

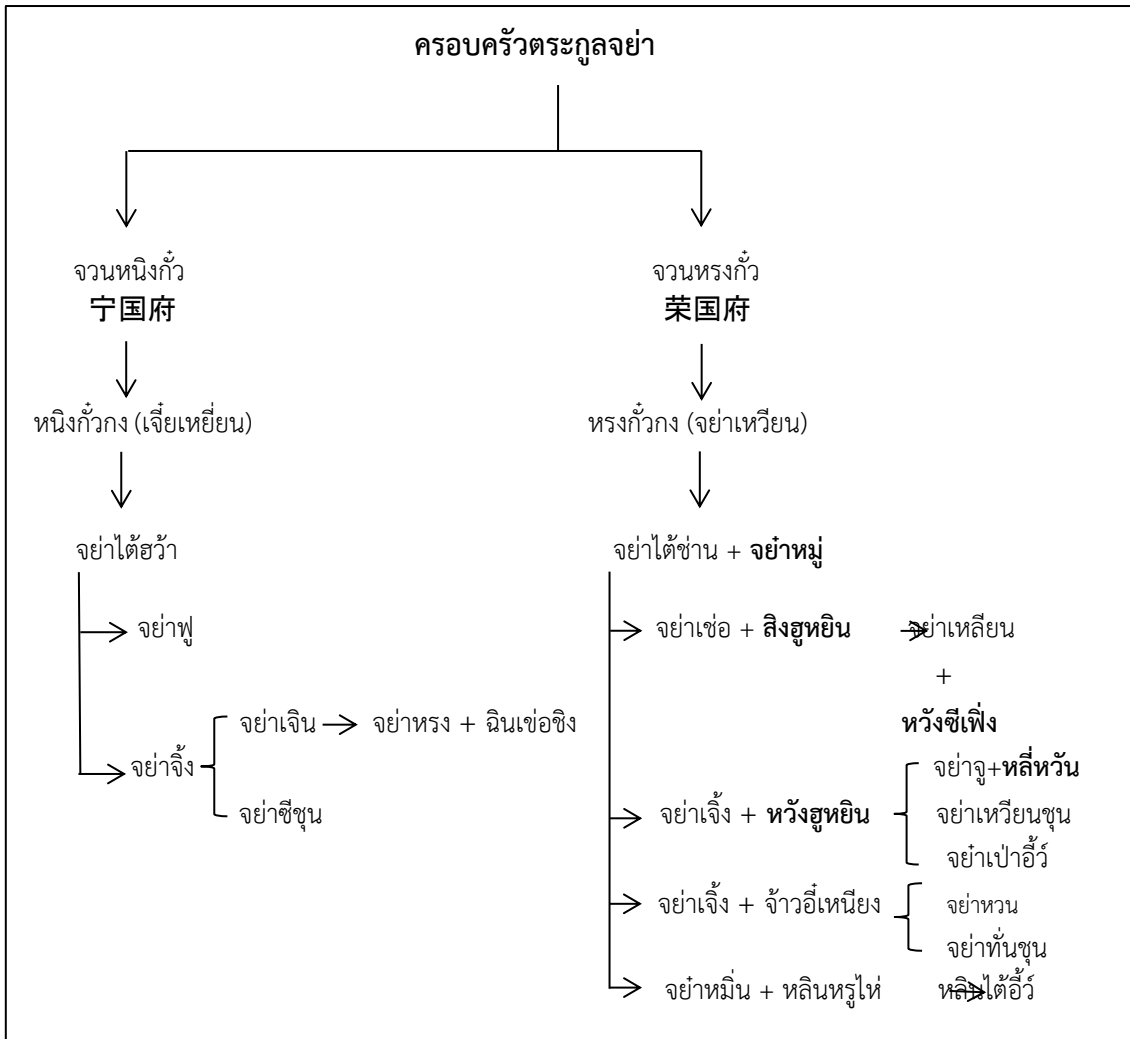
6. บทวิเคราะห์ : สถานภาพและบทบาทของตัวละครสตรี

ความฝันในหอแดงเป็นวรรณคดีที่สะท้อนบทบาทของตัวละครสตรีจีนภายใต้สังคมศักดินา สวรรค์ตักกวหนวนในครอบครัวตระกูลจ๋าเปรียบเสมือนสถานที่เปิดโอกาสให้เหล่าสตรีได้แสดงบทบาทของตนได้มากกว่า

โลกภายนอกที่ถูกครอบด้วยวัฒนธรรมบุรุษเพศเป็นใหญ่ แม้ว่าในความเป็นจริงเป็นการแสดงบทบาท ตัวตนภายใต้กรอบทางวัฒนธรรมและธรรมเนียมประเพณีของสังคม ศักดินาในสมัยนั้นที่ยึดถือกัน

6.1 จักรพรรดินี ภาพสะท้อนสตรีผู้ที่ได้รับความเคารพในสังคมศักดินา

ในครอบครัวตระกูลจ่า ผู้ที่ทุกคนให้ความเคารพนับถือ คือ จ่าหมี่ (贾母) มารดาของจ่าเซ่อ (贾赦) จ่าเจิ้ง (贾政) และจ่าหมิ่น (贾敏) ภูมิหลังของ จ่าหมี่เป็นคนตระกูลสื่อ ซึ่งเป็นตระกูลที่ร่ำรวยและมีอิทธิพลไม่แพ้ตระกูลจ่า เมื่อจ่าหมี่ได้ข่าวเสียชีวิตรวด

รูปประกอบที่ 2 ครอบครัวตระกูลจ่า ในวรรณคดีเรื่องความฝันในหอแดง

จ่าหมี่จึงกลายเป็นผู้ที่ดูแลเรื่องราวภายในจวนหรงกั๋วแทน สะท้อนให้เห็นกรอบแนวความคิดของขงจื้อ เรื่องความสัมพันธ์ทั้งห้าที่ส่งอิทธิพลต่อสังคมศักดินาเป็นอย่างมาก ขงจื้อได้จัดความเกี่ยวข้องหรือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 5 ประเภท พร้อมทั้งหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อกันดังต่อไปนี้ 1. ผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครอง โดยผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองแสดงความนับถือ

ให้เกียรติ ส่วนผู้ถูกปกครองต้องจงรักภักดี 2. บิดามารดากับบุตรธิดา โดยบิดามารดาให้ความเมตตากรณาสวนบุตรธิดาต้องมีความกตัญญู 3. สามีกับภรรยา โดยสามี มีคุณธรรม ฝ่ายภรรยาต้องเชื่อฟัง 4. พี่กับน้อง โดยพี่วางตัวให้สมกับเป็นพี่ ส่วนน้องเคารพเชื่อฟัง 5. เพื่อนกับเพื่อน ต้องทำตัวให้น่าเชื่อถือและไว้วางใจกัน แนวคิดความสัมพันธ์ทั้งห้านี้สะท้อนให้เห็นถึงการทำตามหน้าที่

ของตนอย่างเคร่งครัด สังคมจึงจะสงบสุข สถานภาพและบทบาทในครอบครัวของจ่าหมู่จึงเป็นตัวละครสตรีผู้สูงศักดิ์เพียงผู้เดียว ภายหลังจึงมอบอำนาจให้หวังซูหยินดูแลและเมื่อหวังซีเฟิงแต่งงานเข้ามาในครอบครัวตระกูลจ่า หมู่ซูหยินจึงมอบอำนาจให้หวังซีเฟิงต่อไป ตัวละครจ่าหมู่สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทและการรักษาขนบธรรมเนียมตามสังคมระบอบศักดินาจีน ที่ยึดถือความกตัญญูอย่างซื่อสัตย์เป็นเรื่องธรรมดา ที่คนในตระกูลจ่าต้องให้ความเคารพนับถือจ่าหมู่มากกว่าผู้ใด สถานภาพของจ่าหมู่จึงได้รับการเทิดทูนจากสองภรรยา เหตุการณ์หนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงสถานภาพที่ผู้คนในครอบครัวตระกูลจ่า ให้ความเคารพยำเกรงของจ่าหมู่คือการขอเขียนยางสาวรับใช้คนใกล้ชิดของจ่าหมู่ไปเป็นอนุภรรยาของจ่าเชอ Cao Xueqin, Gao E [3] ได้ประพันธ์ข้อความส่วนนี้ กล่าวว่

贾母听了，气得浑身乱战，口内只说：“我通共剩了这么一个可靠的人，他们还要来算计！”因见王夫人在旁，便向王夫人道：“你们原来都是哄我的！外头孝敬，暗地里盘算我。有好东西也来要，有好人也要，剩了这么个毛丫头，见我待她好了，你们自然气不过，弄开了她，好摆弄我！”

จ่าหมู่ฟังแล้ว จึงรู้สึกโกรธจนตัวสั่น แล้วพูดว่า “ตัวข้าเหลือผู้ที่คอยช่วยเหลือได้เพียงคนเดียวเท่านั้น พวกเขายังคิดจะมาเอาตัวไปอีกเธอ” เมื่อเห็นว่าหวังฟูเหรินอยู่ข้าง จึงหันไปพูดกับหวังฟูเหรินว่า “ที่แท้พวกเจ้าก็มาแกล้งหลอกข้า ภายนอกดูดีแต่ใจชั่ว แต่สักวันแล้วคิดจะเล่นงานข้า มีสิ่งของดีอะไรก็คิดจะมาเอา มีคนดีก็จะมีเอา ข้าเหลือสาวใช้แต่เพียงเท่านั้น พอเห็นว่าข้าดูแลดีหน่อย พวกเจ้ามาโกรธเคือง คิดจะรังแกข้าให้มากกระทบตัวข้าล่ะสิ”

แม้ว่าในสังคมจีนขณะนั้น บุรุษสามารถ มีภรรยาได้หลายคน แต่หากจ่าหมู่ไม่อนุญาต จึงไม่มีผู้ใดสามารถคัดค้านได้ ในขณะเดียวกันตัวละครจ่าหมู่ยังคงรักษาสถานภาพความเป็นมารดาที่คอยดูแลจัดการเรื่องราวสำคัญของครอบครัวและการแก้ปัญหาของตระกูลจ่า ยามที่ตกต่ำทรัพย์สินสมบัติถูกริบจนจ่าหมู่ต้องนำทรัพย์สินสมบัติที่ตนมีจัดสรรให้ลูกหลาน แม้ว่าบางครั้งพฤติกรรมของจ่าหมู่จะอ่อนอ่อนผ่อนตามความรักที่ตนมีให้แก่หลานชายคนโปรดอย่างจ่าเป่าอวี่ แม้แต่จ่าเจิ้งผู้เป็นบิดาของจ่าเป่าอวี่ก็ยังมักขัดใจจ่าหมู่ แต่ในยามที่ต้องตัดสินใจ

เรื่องการแต่งงานของหลานชาย จ่าหมู่จำเป็นต้องตัดสินใจเด็ดขาดเรื่องการเลือกคู่ครอง แม้ว่าจะไม่ตรงกับความต้องการของหลานชายก็ตาม

จ่าหมู่คือตัวละครที่สะท้อนให้เห็นถึงกรอบแนวคิดขงจื้อที่สืบทอดมาจนถึงสังคมจีนศักดินา จ่าหมู่ได้รับความเคารพจากคนในครอบครัวตระกูลจ่าและเป็นผู้ที่รักษายึดถือสถานภาพ ลำดับชั้น และวัฒนธรรมของสังคมระบอบศักดินาไว้อย่างเคร่งครัด

6.2 สิ่งซูหยินและหวังซูหยิน ภาพสะท้อน

สตรีที่ภูมิหลังกำหนดสถานภาพและบทบาทของตน

สตรีผู้มีอาวุโสในลำดับถัดลงมาจ่าหมู่คือสิ่งซูหยิน (邢夫人) ภรรยาจ่าเชอและหวังซูหยิน (王夫人) ภรรยาจ่าเจิ้ง หากกล่าวถึงลำดับศักดิ์ของตัวละครทั้งสองตัวนี้พบว่าสิ่งซูหยินเป็นสะใภ้ใหญ่สุดของครอบครัว สถานภาพและบทบาทจึงควรที่สูงกว่าหวัง ซูหยินมาก แต่ทว่าสถานภาพและบทบาทของสองตัวละครนี้ก็กลับมีความแตกต่างกัน ด้วยสาเหตุหลักสองประการคือ

1. สิ่งซูหยินไม่มีบุตรกับจ่าเชอ สืบเนื่องจากภรรยาเดิมของจ่าเชอที่ให้แก่เจียเหลียน (贾琏) และจ่าอิ่งซุน (贾迎春) เสียชีวิต จ่าเชอจึงยกสิ่งซูหยินขึ้นเป็นภรรยา (填房) เพื่อช่วยเลี้ยงดูบุตรธิดาทั้งสองในสังคมศักดินาจีน สตรีที่แต่งงานแต่ไม่มีบุตรย่อมส่งผลต่อความมั่นคงในสถานภาพของตนอย่างยิ่ง เนื่องจากสามีสามารถมีอนุภรรยาได้ หากอนุภรรยามีบุตรแล้ว ย่อมทำให้ความสำคัญของตนถูกลดบทบาทลงไปอีก ดังนั้นในสายตาของจ่าเชอและจ่าหมู่จึงไม่ให้ความสำคัญกับสิ่งซูหยินเท่ากับหวังซูหยิน ประกอบกับชาติกำเนิดและภูมิหลังครอบครัวของสิ่งซูหยินที่ฐานะทางสังคมที่ต่ำกว่าหวังฟูเหริน

2. สิ่งซูหยินเป็นสตรีที่คล้อยตามสามีทุกอย่าง สืบเนื่องจากชาติกำเนิดที่ต่ำต้อยและการไม่มีบุตร ทำให้สิ่งซูเหรินต้องตามใจสามี แสดงให้เห็นถึงความพยายามรักษาสถานภาพของตนไว้ หากจ่าเชอประสงค์สิ่งใด สิ่งซูหยินย่อมพยายามจัดหาให้ เห็นได้จากการอ่อนน้อมขอเขียนยางไปเป็นอนุภรรยาของสามีตน ถึงขั้นอ่อนน้อมขอความช่วยเหลือจากหวังซีเฟิงสะใภ้ของตนทั้งที่ไม่ค่อยไว้วางใจกันมากนักหรือการอ่อนน้อมขอขวนขวาย (鸳鸯) ในตอนที่ 46 ของเรื่องสอดคล้องกับ Li Hongyuan [4] ที่กล่าวว่าพฤติกรรมเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความพยายามของสิ่งซูเหรินทุกวิถีทางเพื่อคล้อยตามความประสงค์ของสามี อีก

ทั้งเรื่องราวใหญ่น้อยในครอบครัวของสิงสุหยิน จะให้หวังซีเฟิงและจย่าเหลียนดำเนินการไปทั้งหมด ยังสะท้อนว่าสิงสุหยินไม่ได้รับความไว้วางใจจากจย่าหมู่เท่าใดนัก เมื่อเทียบกับสะไภ้ของตนอย่างหวังซีเฟิง สิงสุหยินจึงพยายามรักษาสถานภาพและภาพลักษณ์ความน่าเคารพยำเกรงของตนในสายตาของผู้อื่นทุกวิถีทาง เห็นได้ชัดจากเหตุการณ์ในตอนี่ 73 สิงสุหยินตำหนิจย่าอิงซุนอย่างรุนแรงเรื่องแม่นมของจย่าอิงซุนไปเล่นพนันทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงไปถึงนาง คำพูดของสิงสุหยินสะท้อนให้ผู้อ่านเห็นว่าผู้ประพันธ์ตั้งใจสร้างตัวละครนี้ขึ้นเพื่อให้เห็นภาพของสตรีที่ตระหนักถึงสถานภาพและฐานะที่ต่ำต้อยของตน แต่ต้องพยายามรักษาสถานภาพและบทบาทของตนไว้ แม้ถูกมองจากสายตาคนรอบข้างในทางที่ไม่ดี Cao Xueqin, Gao E [3] ประพันธ์ข้อความ กล่าวว่า

迎春正因他乳母获罪，自觉无趣，心中不自在，忽报母亲来了，遂接入内室。奉茶毕，邢夫人因说道：“你这么大了，你那奶妈子行此事，你也不说说他。如今别人都好好的，偏咱们的人做出这事来，什么意思？”迎春低头弄衣带，半晌答道：“我说他两次，他不听也无法，况因他是妈妈，只有他说我的，没有我说他的。”邢夫人道：“胡说！你不好了他原该说，如今他犯了法，你就该拿出小姐的身分来。他敢不从，你就回我去才是。如今直等外人共知，是什么意思！再者，只他去放头儿，还恐怕他巧言花语的和你借贷些簪环衣履作本钱，你这心活面软，未必不周接他些。若被他骗了去，我是一个钱没有的，看你明日怎么过节？”迎春不语，只低头弄衣带。邢夫人见他这般，因冷笑道：“总是你那好哥哥好嫂子，一对儿赫赫扬扬，琏二爷、凤奶奶，两口子遮天盖日，百事周到，竟通共这一个妹子，全不在意！但凡是我身上掉下来的，又有一话说——只好凭他们罢了。况且你又不是我养的。你虽然不是同他一娘所生，到底是同出一父，也该彼此瞻顾些，也免别人笑话！”

เหตุที่แม่นมของอิงซุนต้องโทษ จึงทำให้นางรู้สึกไม่มีชีวิตชีวา จิตใจหม่นหมอง เมื่อเห็นว่ามารดา (สิงสุหยิน) มาถึงที่ห้อง จึงยกน้ำมาให้ สิงสุหยินจึงกล่าวว่า “เธอเองก็โตมากพอแล้ว แม่นมของเธอเกิดทำเรื่องแบบนี้ เธอน่าจะตักเตือนเขบ้าง ทุกวันนี้คนอื่นล้วนดีหมด เหลือเพียงคนของครอบครัวเรานี้แหละที่มักทำแต่เรื่องแบบนี้ เธอจะว่าอย่างไร” อิงซุนยังก้มหน้าไม่รู้จะตอบอย่างไรแล้วจึงพูดค่อยๆ ว่า “ฉันว่าเธอไปแล้งสองครั้ง แต่เธอไม่ฟัง ฉันก็จน

ปัญญา อีกอย่างเขาก็เป็นแม่ ตามธรรมเนียมมีแต่แม่จะตักเตือนลูก ไม่มีลูกว่ากล่าวแม่” สิงสุหยินจึงตอบกลับไปได้ว่า “เหลวไหล เธอทำไม่ดีเขาจึงควรพูด แต่นี่เขาทำผิดกฎ เธอควรตักเตือนตามฐานะของตน หากเขายังไม่เชื่อฟัง เธอก็มาบอกฉันจึงจะถูก นี้อะไรต้องรอให้คนอื่นกร่มรู้มันหมายความว่าอะไร อีกอย่าง เพียงแต่เขาไปเป็นเจ้ามือเล่นการพนันด้วย เกรงว่าจะมาพูดจาตลบตะแลงกับเธอเพื่ออุกเงินเอาสมบัติไปปักกำไล เสื้อผ้ารองเท้าไปจำหน่ายเป็นทุน เธอเป็นคนใจอ่อนไม่ว่าอะไรจะให้เขาได้ หากถูกเขาหลอกแล้ว ตัวฉันก็ไม่มีเงินแล้ว ดูสิว่าพรุ่งนี้จะไปฉลองเทศกาลอย่างไร” อิงซุนไม่ตอบ ได้แต่ก้มหน้าทำขายเสียต่อ สิงสุหยินเห็นว่านางนิ่งเฉยแบบนี้ จึงพูดด้วยความเย็นชาว่า “ดูพี่ชายพี่สะใภ้ตัวตื่นนี้สิ ปลื้มใจกันใหญ่ จย่าเหลียน หวังซีเฟิงคำพูดสองคนนี้ดูใหญ่โตเหมือนบังฟ้าปิดตะวันได้ เรื่องอื่นรอบคอบถี่ถ้วน แต่ในที่สุดเรื่องของน้องสาวคนเดียวแท้ๆ กลับไม่ใส่ใจ แต่ช่างเถอะ ทั้งหมดมันร่วงมาจากตัวฉัน คงพูดได้เพียงทุกอย่างต้องอาศัยพวกเธอ อีกอย่างเธอเองฉันก็ไม่ได้เลียดูมา แม้ว่าเธอจะไม่ได้มีมารดาาร่วมกับเขา แต่ก็มีบิดาเดียวกันต่างคนควรใส่ใจกันบ้าง อย่าให้คนอื่นคนอื่นมาหัวเราะเยาะเย้ยเอาได้”

ส่วนหวังสุหยินบรรยายจ่าแจ้งกลับมีบทบาทที่เหนือกว่าสิงฟูเหริน เนื่องจากหวังฟูเหรินมีบุตร 2 คนกับจย่าแจ้งคือจย่าหยวนซุนและจย่าเป่าอั่ว อีกทั้งบุตรทั้งสองคนยังเป็นบุคคลสำคัญที่ช่วยให้ฐานะทางสังคมของตระกูลจย่าได้รับความยอมรับและร่ำรวยมั่งคั่งมากขึ้น กล่าวคือจย่าหยวนซุนได้รับการสถาปนาให้เป็นพระเทวีเสียนเต๋อเฟย จึงทำให้ครอบครัวของพระเทวีได้รับการสนับสนุน เชิดชูจากราชสำนัก สิ่งนี้ช่วยให้ตระกูลจย่าใช้ชีวิตได้อย่างสุขสบาย ส่วนจย่าเป่าอั่วบุตรชายผู้ที่คาบหยกไว้ในปากตั้งแต่กำเนิด คนในตระกูลจย่าจึงเชื่อว่าบุตรคนนี้จะนำพาความโชคดี ชื่อเสียงและความร่ำรวยมาให้แก่วงศ์ตระกูล สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่ช่วยเสริมให้สถานภาพและบทบาทของหวังฟูเหรินสูงกว่าสิงฟูเหรินและมีความสำคัญยิ่งขึ้นในสายตาของจย่าหมู่ จย่าหมู่จึงมอบหมายให้หวังฟูเหรินดูแลจวนทรงกั้วแทนตน หวังสุหยินจึงได้รับความสำคัญมากกว่า แม้ต่อมา หวังสุหยินจะมอบหมายให้หวังซีเฟิงหลานสาวดูแลความเรียบร้อยของจวนทรงกั้วและเงินทองของครอบครัวแทนตน แต่หวังสุหยินยังคงยึดติดตามไล่ถามเรื่องราวต่างๆ จากหวังซีเฟิงอยู่เสมอหรือ

แม้กระทั่งหวังซูหยินใช้อำนาจของตนจัดการดูแลการตรวจค้นเรือนต่างๆ ในสวนตำกวนหยวนแทนหวังซีเฟิง สิ่งหนึ่งที่ทำให้หวังซูหยินต้องแสดงบทบาทของตนให้เด่นชัดกว่าสิงฟูเหริน เนื่องจากจย่าเจิ้งสามีของตน มีอนุภรรยาอีกคนคือจ้าวอีเหนียง (赵姨娘) ที่เดิมเป็นสาวใช้ภายในครอบครัวตระกูลจย่า เมื่อจ้าวอีเหนียงมีลูกกับจย่าเจิ้งคือจย่าทั้นซุน (贾探春) และจย่าหวน (贾环) จึงได้รับการยกสถานะภาพของตนให้สูงขึ้น นับว่าเป็นตัวละครสาวใช้ที่ถูกจัดให้มีฐานะเทียบเท่าภรรยาของเจ้านาย ดังนั้นหวังฟูเหรินจึงต้องวางบทบาทของตนให้ทั้งสามีและจย่าหมู่เห็นถึงความสำคัญ อีกทั้งเพื่อเป็นการรักษาผลประโยชน์ของบุตรตนให้เหนือกว่าบุตรของอนุภรรยา ดังนั้นการรักษาสถานะภาพและบทบาทของหวังซูหยินจึงสะท้อนให้ผู้อ่านเห็นถึงความพยายามในการคงอยู่ในบทบาทภรรยาหลวงอย่างเด่นชัด แต่ถึงอย่างไรสถานะภาพและบทบาทของหวังซูหยินยังได้รับความเคารพและมีความสำคัญเหนือกว่า แต่ประการหนึ่งที่หวังซูหยินแสดงให้เห็นถึงหน้าที่ของภรรยาคือการเคารพเชื่อฟังสามีของตน หากมีเรื่องสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบุตรจะต้องปรึกษาจย่าเจิ้งก่อนเสมอ เห็นได้ชัดจากการอบรมเลี้ยงดูจย่าเป่าอ้าวบุตรชายตามที่สามีต้องการ โดยเฉพาะเรื่องการศึกษา การเลือกคู่ครองและอนาคตในการสอบเข้ารับราชการในราชสำนักเพื่อการรักษาความมั่นคงของตระกูลจย่า แม้ว่าในท้ายเรื่องหวังซูหยินต้องพบกับความผิดหวังต่อการตัดสินใจของจย่าเป่าอ้าวก็ตาม การรักษาสถานะภาพและบทบาทของสิงฟูเหรินและหวังฟูเหรินมีสิ่งที่เหมือนกันคือคล้อยตามให้เกียรติและเชื่อฟังสามี แต่เนื่องด้วยชาติกำเนิด ภูมิหลัง ประกอบกับการมีบุตรที่ช่วยเชิดชวงศ์ตระกูล ส่งผลให้สถานะภาพและบทบาทมีความแตกต่างกัน หวังซูหยินจึงได้รับความสำคัญจากจย่าหมู่และปัจจัยแวดล้อมของการมีอนุภรรยาที่แตกต่างกัน ส่งผลให้การแสดงออกในการรักษาสถานะภาพของตน อันจะนำไปสู่การวางบทบาทและอำนาจต่อผู้อื่นแตกต่างกัน ตัวละครหวังซูหยินจึงมีบทบาทที่เหนือกว่าสิงฟูเหริน

6.3 หวังซีเฟิงและหลี่ห้วน ภาพสะท้อน

ของสะใภ้ในสังคมศักดินาที่มีพฤติกรรมแตกต่างกัน

หวังซีเฟิง (王熙凤) เป็นตัวละครสตรีที่โดดเด่นมีแพ้วตัวละครใดในความฝันในหอแดง นับว่าเธอเสียเงินมีความ

กล้าหาญและเฉลียวฉลาดที่สามารถสร้างเอกลักษณ์ของตัวเองที่มีบุคลิกตรงข้ามกับความเชื่อและวัฒนธรรมชายเป็นใหญ่ นับตั้งแต่ฉากแรกที่หวังซีเฟิงปรากฏตัวสามารถทำให้ผู้ชมจดจำตัวละครนี้ได้ไม่ยาก กระทั่งมีคำกล่าวถึงหวังซีเฟิงว่า “人未到声先到” (เสียงมาก่อนตัว) แสดงให้เห็นว่าหวังซีเฟิงเป็นสตรีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ในด้านภูมิหลังชาติกำเนิดของหวังซีเฟิงนั้นผู้ประพันธ์ได้ระบุว่าหวังซีเฟิงมาจากครอบครัวที่มีฐานะมีสถานะภาพทางสังคมที่มั่นคง หวังจื่อเถิง (王子腾) ลูกของหวังซีเฟิงเป็นขุนนางที่มีอำนาจและมี ประกอบกับหวังซีเฟิงมีศักดิ์เป็นหลานสาวของหวังฟูเหริน สิ่งเหล่านี้จึงยิ่งช่วยเสริมให้สถานะภาพของหวังซีเฟิงโดดเด่นขึ้น อีกทั้งวรรณคดีความฝันในหอแดงหลายตอน ที่แสดงถึงบทบาท ความสามารถและความพยายามในการรักษาสถานะภาพทางสังคมของหวังซีเฟิง อาทิ หวังซีเฟิงจัดการงานศพของฉินเซ่อชิงในฉวนหนิงกั๋ว แม้ว่าเรื่องนี้จะทำให้หวังซีเฟิงได้รับความเคารพและสามีน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ซึ่งผิดหลักค่านิยมเรื่องสามคล้อยสี่คุณธรรม (三从四德) คือหลักปฏิบัติที่สตรีจีนในสมัยสังคมศักดินาต้องปฏิบัติตาม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของคำสอนตามแนวคิดขงจื้อ 三从 หมายถึงการคล้อยตามสามสิ่ง ประกอบด้วยเมื่อยังไม่แต่งงานต้องคล้อยตามบิดา เมื่อแต่งงานต้องคล้อยตามสามี เมื่อสามีเสียชีวิตต้องคล้อยตามบุตร (สะท้อนให้เห็นถึงสถานะภาพของบุรุษและสตรีที่มีความแตกต่างกัน) ส่วน 四德 หมายถึงคุณสมบัติที่สตรีสมัยนั้นพึงมี ประกอบด้วย มีคุณธรรม (妇德) วาจาดีไพเราะอ่อนหวาน (妇言) รูปร่างงดงาม (妇容) การบ้านการเรือนเพียบพร้อม (妇功) อย่างชัดเจน แต่เมื่อหวังซีเฟิงเข้ามาจัดการเรื่องนี้แล้ว หวังซีเฟิงทราบสภาพภายในฉวนหนิงกั๋วไม่มีความเป็นระเบียบ ขาดผู้ดูแลและมีการใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายเพียงเพื่อเอาหน้าทางสังคม จึงได้ใช้อำนาจที่จย่าเจินมอบให้จัดการกับหมู่สาวใช้ให้เกิดความเคารพยำเกรงและดูแลอย่างใกล้ชิด ประกอบกับจย่าเจินและคนภายในฉวนหนิงกั๋วไม่เข้ามาก้าวล่วง จึงยิ่งทำให้หวังซีเฟิงใช้โอกาสนี้ในการขยายบทบาทให้กับตนเอง ยิ่งไปกว่านั้นคือบทบาททางสังคมของหวังซีเฟิงที่มีต่อตระกูลจย่าได้รับความชื่นชมในความสามารถจากคนในตระกูล โดยเฉพาะจย่าหมู่และหวังฟูเหรินมากขึ้น Liu Shifen [5] ให้ข้อคิดเห็นว่าเธอเสียเงินสร้างตัวละครหวังซีเฟิงให้

มีความโดดเด่นจากการที่ตัวละครตัวเอกอย่าง จย่าหู่ และหวังฟูเหรินล้วนชื่นชมในความสามารถของหวังซีเฟิง อยู่ตลอดเวลาและขณะเดียวกันเขาเสียชีวิตโดยใช้ตัวละครคนรับใช้อย่างชิงเออร์ที่เป็นตัวละครชั้นต่ำและเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนของผู้อ่านวรรณคดีเรื่องความฝันในหอแดงที่ยังชื่นชมในความสามารถและอำนาจบารมีของหวังซีเฟิง ผู้ประพันธ์เลือกใช้ตัวละครชิงเออร์เพื่อสรุปลักษณะและบุคลิกของหวังซีเฟิงให้ผู้อ่านเข้าใจ Cao Xueqin, Gao E [3] ประพันธ์บทพูดของชิงเออร์ว่า

提起我们奶奶来，心理歹毒，口里尖快。。如今合家大小除了老太太、太太两个人，没有不恨他的，只不过面子情儿怕他。皆因他一时看的人都不及他，只一味哄着老太太、太太两个人喜欢。他说一是一，说二是二，没人敢拦他。又恨不得把银子钱省下来堆成山，好叫老太太、太太说他会过日子，殊不知苦了下人，她讨好儿。估着有好事，他就不等别人去说，他先抓尖儿；或有了不好事，或他自己错了，他便一缩头推到别人身上来，他还在旁边拨火儿。如今连他正经婆婆太太都嫌了他。

“พูดถึงคุณนายของพวกเรา จิตใจโหดเหี้ยม ปากร้ายคมกริบ.....ตอนนี้ทั้งครอบครัว นอกจากจย่าหู่ และฮูเหียนทั้งสองคนแล้ว ไม่มีใครไม่เกลียดนาง เพียงแต่ยังเกรงกลัวนางอยู่ ในสายตาของนางไม่มีใครเทียบนางได้ นางพูดหนึ่งคือหนึ่ง พูดสองคือสอง ไม่มีใครกล้าขัดนาง พอเคียดแค้นหน่อยก็จะเอาเงินทองมากองไว้เป็นภูเขา จย่าหู่ เหล่าฮูเหียนล้วนบอกว่ นางใช้ชีวิตได้ดี ไม่รู้หรือว่ นางนำความทุกข์ยากลำบากมาให้ทุกคนใช้ นางรู้จักประจบเอาดีเข้าตัว ริมชิ่งตัดหน้าผู้อื่น แต่หากเป็นเรื่องไม่ดีหรือตัวนางทำผิดเสียเองแล้วละก็ นางจะผลักให้พ้นตัว โยนความผิดให้คนอื่น ส่วนนางคอยสุมไฟใส่ร้ายอยู่ข้างๆ ทุกวันนี้แม้แต่แม่สามียังระแวงนางเลย”

แต่เหตุการณ์นี้ยังไม่เท่ากับการแสดงสถานภาพความเป็นภรรยาหลวงที่ต้องรักษาบทบาทและอำนาจของตนไว้ นั่นคือเหตุการณ์ที่หวังซีเฟิงสร้างยอมรับโฮว เออร์เจีย (尤二姐) ภรรยาของจย่าเหลียนสามิตนเข้าไว้ในบ้านทันทีที่หวังซีเฟิงทราบว่ สามิตนแอบมีภรยาน้อยโดยการแนะนำของคนในตระกูลเดียวกัน นางกลับไม่แสดงท่าทีอาละวาดหรือนำเรื่องไปฟ้องจย่าหู่ทันที แต่กลับทำในสิ่งที่ขัดกับอุปนิสัยของตนคือการไปรับภรรยา

น้อยมาอยู่ในบ้าน แล้วจึงคิดแผนกำจัดในภายหลัง ตอนที่ 68 กล่าวถึงหวังซีเฟิงเมื่อครั้งไปปรับตัวโฮวเออร์เจียให้มาอยู่ด้วย Cao Xueqin, Gao E [2] ประพันธ์ตอนนี้ ความว่

凤姐忙下坐以礼相还，口内忙说：“皆因奴家妇人之见，一味劝夫慎重，不可在外眠花卧柳，恐惹父母担忧。此皆是你我之痴心，怎奈二爷错会奴意。眠花宿柳之事满奴可，今娶姐姐作二房之大事亦人家大礼，亦不曾对奴说。奴亦曾劝二爷早行此礼，以备生育。不想二爷反以奴为那等嫉妒之妇，私自行此大事，并不说知。使奴有冤难诉，惟天地可表！前于十日之先奴已风闻，恐二爷不乐，遂不敢先说。今可巧远行在外，故奴家亲自拜见过。”

“หวังซีเฟิงรับบริการค่านับจากโฮวเออร์เจีย แล้วพูดว่ ล้วนเป็นเพราะตัวฉันอายุยังน้อย แต่ไหนมาอาศัยเพียงหน้าที่ของการเป็นสะใภ้ คอยโน้มน้าวไม่ให้ท่านจย่าเหลียนไปมีเล่ห์มีน่อยนอกบ้าน เกรงว่จะทำให้ผู้ใหญ่ทั้งหลายเป็นกังวล ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องที่ฉันกับเธอคงคิดตรงกัน ใครจะไปคิดว่ท่านจย่าเหลียนจะเข้าใจความหมายของฉันผิดไป หากแต่งกับหญิงอื่นแล้วปิดบังไว้คงไม่เป็นไร แต่ครั้งนี้เป็นเธอ เรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่ และเป็นเรื่องมงคล กลับไม่บอกฉัน ฉันนี้ลืลคอยบอกให้ท่านจย่าเหลียนรับหาอนุเร้วๆ มานานแล้ว จะได้มีบุตรด้วยกัน แม้แต่ฉันก็พลอยได้พึ่งพาอาศัยไปด้วย คิดไม่ถึงว่ท่านจย่าเหลียนจะเข้าใจว่ตัวฉันจะคิดอิจฉา กลับทำเรื่องนี้เสียเอง ช่างน่าน้อยใจจริงๆ เรื่องนี้ผ่านมาก็นานแล้วฉันฟังจะได้ยินข่าวโจษจัน เกรงว่ท่านจย่าเหลียนจะเดือดร้อน คิดทำเรื่องไม่ถูกต้องธรรมเนียมไปกันใหญ่ จึงไม่กล้าเอ่ยปากถาม วันนี้ท่านจย่าเหลียนไม่อยู่ ฉันจึงมาขอพบด้วยตัวเอง”

โฮวเออร์เจียเป็นคนมีกิริยามารยาทเรียบร้อย สอดคล้องกับลักษณะของสตรีที่ดีตามขนบธรรมเนียมในสังคมศักดินาที่บุรุษเฝ้าตาตรงข้ามกับหวังซีเฟิง อีกทั้งโฮวเออร์เจียกำลังตั้งครรภ์บุตรของจย่าเหลียนยิ่งทำให้หวังซีเฟิงทราบถึงชะตากรรมตน ถ้าโฮวเออร์เจียมีบุตรชายจะยิ่งทำให้ความรักที่สามิตนต่อตน รวมถึงสถานภาพและบทบาทภายในครอบครัวลดน้อยลง ด้วยเหตุนี้หวังซีเฟิงจึงวางแผนกำจัดโฮวเออร์เจียทุกวิถีทาง โดยเริ่มจากการวางตัวสาวใช้ที่เป็นคนของตนให้คอยจับตาดูการกระทำของโฮวเออร์เจียทุกความเคลื่อนไหว

ขณะเดียวกันได้สืบหาภูมิหลังของภรรยาน้อยคนนี้ออย่างละเอียด จนทราบว่าเดิมโหยวเอ๋อร์เจียมีคู่หมั้นอยู่แล้ว โหยวเอ๋อร์เจียเข้ามาอยู่ในตระกูลจ๋าได้จากความช่วยเหลือของจ๋าเจิน หวังซีเฟิงจึงวางแผนให้อดีตคู่หมั้นของโหยวเอ๋อร์เจียฟ้องร้องจ๋าเจียน เพื่อให้นักในตระกูลจ๋าเกิดความไม่ไว้วางใจในตัวโหยวเอ๋อร์เจียและดำเนินโหยวเอ๋อร์เจียว่าเป็นหญิงที่มีภูมิหลังไม่ดี อีกทั้งหวังซีเฟิงยังได้วางแผนให้หมอหายาที่ทำให้บุตรในครรภ์โหยวเอ๋อร์เจียแท้ง จนในที่สุดโหยวเอ๋อร์เจียถูกขนบธรรมเนียมของสตรีที่ดีในสังคมศักดินาลงโทษจนถึงความตาย ธนัสต์ สุวัฒน์มหาธรรม [2] ได้แสดงความคิดเห็นต่อการกระทำของหวังซีเฟิงในเรื่องนี้ว่าการวางแผนทำลายโหยวเอ๋อร์เจียตามลำดับขั้นตอนนี้ นอกจากแสดงถึงความโหดเหี้ยมอำมหิตของหวังซีเฟิงแล้ว ยังแสดงถึงปัญญาอันชาญฉลาดที่สามารถวางแผนได้อย่างรัดกุมเป็นขั้นเป็นตอน ถึงขนาดมีนักวิชาการหอแดงวิพากษ์ก่อกองหวังซีเฟิงว่าเป็น “โจโฉหญิง” เนื่องจากนางเป็นนักบริหารที่เจ้าเล่ห์เพทุบายนั่นเอง นับว่าหวังซีเฟิงประสบความสำเร็จในการวางแผนกำจัดศัตรูทางสังคมของตนได้ และยังคงรักษาสถานภาพและบทบาทของตนไว้ได้ นอกจากนี้หวังซีเฟิงยังอาศัยความไวใจของคนในตระกูลจ๋า นำเงินที่ต้องจ่ายทุกเดือนไปให้ผู้อื่นกู้ยืมและเก็บดอกเบี้ยมาเป็นของตน การตัดสินใจเพื่อให้ตนสมปรารถนาในหลายเรื่องหรือแม้แต่การเล่นกลเกมแห่งความรักกับจ๋าย่ารุ่ย ทำให้จ๋าย่ารุ่ยล่มลงนางจนถึงแก่ความตาย แม้ว่าตอนท้ายเรื่องความฝันในหอแดง หวังซีเฟิงจะพบเจอกับความตกต่ำในชีวิต อำนาจบทบาทที่ตนพยายามสั่งสมมาอาจจางจืดไปได้ จากสตรีที่ได้รับความนิยมนับถือยำเกรง ต้องถูกดำเนินคดีจน แม้แต่บุตรสาวของตนนามว่าเฉียวเจีย (巧姐) ยังต้องฝากฝังไว้กับผู้อื่นทั้งหมดนี้เป็นชะตาชีวิตของสตรีที่พยายามต่อต้านระบบหนึ่งสามีหลายภรรยา (一夫多妻制) และกรอบจารีตสามกัลยัสถ์คุณธรรม ซึ่งขัดกับวัฒนธรรมจีนในสังคมศักดินาสมัยนั้น

เห็นได้ว่าวิธีการรักษาสถานภาพและบทบาทในตระกูลจ๋าของหวังซีเฟิงมีทั้งการแสดงอำนาจบารมีตอบริวาร จนทำให้ทุกคนไว้วางใจในความสามารถ เห็นได้จากการจัดการเรื่องราวภายในตระกูลจ๋าเกือบทุกเรื่องต้องมีหวังซีเฟิงปรากฏตัวและเสนอความคิดเห็นเสมอ อีกทั้งยังใช้

วิธีเยียบสงบแล้วกำจัดภายหลัง เพื่อรักษาสถานภาพของตนไว้ นับว่าตัวละครนี้มีความโดดเด่นอย่างยิ่ง หลี่ห้วน (李纨) ภรรยาจ๋ายู่ (贾珠) ทั้งคู่มีบุตรด้วยกันคือจ๋าย่าหลาน (贾兰) เมื่อดำเนินเรื่องความฝันในหอแดง จ๋ายู่สามีเสียชีวิต จึงทำให้หลี่ห้วนกลายเป็นหม้าย (寡妇) สถานภาพและบทบาทของหลี่ห้วนจึงไม่มีความมั่นคงนัก เนื่องจากไม่ได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการภายในจวนทรงกั้วเทียบเท่าหวังซีเฟิงที่มีภูมิหลังทางครอบครัวที่เพียบพร้อมกว่า Liu Xinwu [6] นักวิชาการความฝันในหอแดงกล่าวถึงปริศนาในตัวละครหลี่ห้วนในหนังสือเรื่องจริงของความฝันในหอแดง หลังแปลสืบทอดว่า เดิมหลี่ห้วนมีฐานะและบทบาทเทียบเท่าหวังซีเฟิงเนื่องจากเป็นสะใภ้ใหญ่รุ่นหลานในตระกูลจ๋า แต่ทว่าสามีเสียชีวิตลง ประกอบกับตัวละครหลี่ห้วนที่ไม่ต้องการยุ่งเกี่ยวกับปัญหาในการดูแลครอบครัว จึงปฏิบัติตนเป็นเพียงสตรีที่อยู่ในกฎระเบียบดูแลหวังฟูเหรินแม่สามีและอบรมเลี้ยงดูจ๋าย่าหลานบุตรคนเดียวของตนเพื่อหวังให้เป็นที่ยังชีพของนางในยามชรา อีกทั้งช่วยดูแลหลานๆ ในจวนทรงกั้วตามที่หวังฟูเหรินมอบหมายเท่านั้น หลี่ห้วนเชื่อฟังผู้ใหญ่โดยเฉพาะจ๋าย่าหมู่และหวังฟูเหรินไม่สนใจในการกระชับอำนาจการบริหารจัดการครอบครัวให้มาไว้ที่ตน แล้วปล่อยให้หน้าที่นี้ตกไปเป็นของหวังซีเฟิงแทน ดังนั้นในสายตาของคนตระกูลจ๋า หลี่ห้วนคือสตรีที่ปฏิบัติตนตามขนบธรรมเนียมจีนในสังคมศักดินาคือหลักสามกัลยัสถ์คุณธรรมอย่างแท้จริง ภาพลักษณ์ของหลี่ห้วนจึงขัดแย้งกับหวังซีเฟิงอย่างมาก แม้กระทั่งหวังซีเฟิงยังเคยเอ่ยถึงหลี่ห้วนว่าเป็น “แม่พระของบ้าน” จากเหตุการณ์การใช้พระคุณและความประนีประนอมของหลี่ห้วนหรือการวางตัวเฉยไม่ปดศัตรูกับใคร จึงทำให้นางใช้ชีวิตอยู่ได้ภายใต้ความเมตตาจากคนในครอบครัว แต่ทว่าตัวละครหลี่ห้วนกลับมีด้านที่ขัดต่อหลักศีลธรรม Cao Xueqin, Gao E [3] ได้ประพันธ์ว่า

虽说是人生莫受老来贫，

也须要阴骘积儿孙

แม้จักกล่าวว่า ชีวิตนี้ไม่ได้รับความลำบากยากแค้น แต่

ควรแสดงความเมตตาต่อลูกหลาน

ในลำนำเพลง “รุ่งเมื่อปลาย” ของหลี่ห้วนข้างต้นบ่งบอกว่าในความคิดของเฉียวเสวียนฉิน หลี่ห้วนไม่ได้เป็นกุลสตรีที่ดีพร้อมทุกเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องความตระหนี่ในทรัพย์สินของตน ยามที่คนในตระกูลจ๋า ได้รับความเดือดร้อน หลี่

หวนกลับไม่ให้ความช่วยเหลือ อีกทั้งยังสะท้อนพฤติกรรมของหลี่หวนในเรื่องการวางตนอยู่เหนือปัญหาของครอบครัวจากสองเหตุการณ์คือเหตุการณ์หลังจากที่ตระกูลจ่าถูกริบทรัพย์สินสมบัติ ชาติผู้ดูแลกิจการน้อยใหญ่ภายในบ้านและเหตุการณ์หวังซีเฟิงล้มป่วยเพราะแท้งบุตร จึงมอบหมายให้หลี่หวนและทันซุนเป็นผู้ดูแลกิจการภายในครอบครัวแทน แต่ทว่าหลี่หวนกลับไม่ใช่โอกาสนี้แสดงอำนาจการมีเหมือนหวังซีเฟิง นางกลับวางตัวนิ่งเฉย เสนอความคิดเห็นบ้างเท่าที่จำเป็น แล้วให้ทันซุนกลายเป็นผู้นำแทนตน ทั้งที่สถานภาพของตนสูงกว่าทันซุน นับว่าเป็นสตรีที่จิตใจเลือกวางสถานะและบทบาทของตนให้อยู่เหนือปัญหาของตระกูลจ่า

ถึงแม้สถานภาพและบทบาทของหลี่หวนในสายตาคณะตระกูลจ่าจะต่ำกว่าที่ควรจะเป็น แต่หลี่หวนกลับมีรายได้และความมั่นคงทางการเงินมีแต่ผู้ใดในครอบครัวเห็นได้จากเงินที่หลี่หวนได้รับเท่ากับหวังฮู หยินซึ่งเป็นแม่สามี อีกทั้งยังได้รับการจัดสรรที่ดินในส่วนของสามิตินด้วย ทำให้รายได้ของหลี่หวนจึงไม่น้อยหน้ากว่าสตรีคนอื่น ดังข้อความในตอนที่ 45 กล่าวถึงการตั้งชุมนุมกวีบรรดาพี่น้องนำโดยทันซุนและหลี่หวนได้มาขอให้หวังซีเฟิงเป็นผู้ควบคุม Cao Xueqin, Gao E [3] ได้ประพันธ์ข้อความตอนนี้ กล่าวว่า

凤姐儿笑道：“亏你是个大嫂子呢！把姑娘们原交给你带着念书学规矩针线的，他们不好，你要劝。这会子他们起诗社，能用几个钱，你就不管了？老太太，太太罢了，原是老封君。你一个月十两银子的月钱，比我们多两倍银子。老太太、太太还说你寡妇失业的，可怜，不够用，又有个小子，足的又添了十两，和老太太，太太平等。又给你园子地，各人取租子。年终分年例，你又是上上分儿。你娘儿们，主子奴才共总没十个人，吃的穿的仍旧是官中的。一年通共算起来，也有四五百银子。这会子你就每年拿出一二百两银子来陪他们顽顽，能几年的限？”

หวังซีเฟิงหัวเราะแล้วพูดกับหลี่หวนว่า “เธอเป็นสะใภ้ใหญ่ของบ้าน เดิมให้เธอช่วยดูแล อบรมมารยาท สอนงานบ้านให้แก่พวกสาว ๆ หากพวกเขาทำเรื่องไม่ดี เธอก็ต้องตักเตือน มาครั้งนี้จะตั้งชุมนุมกวีจะใช้เงินสักเท่าไรกัน เธอจะไม่สนเลยหรือ จย่าหู่และเหล่าฮูหยิน เดิมก็มีกินมีใช้ เงินเดือนของเธอที่ได้รับเดือนละสิบตำลึง

มากกว่าพวกเราตั้งสองเท่า จย่าหู่ ฮูหยินยังเคยบอกว่า เธอเป็นหม้าย ต้องเลี้ยงลูกเพียงลำพัง ช่างน่าสงสาร กลัวไม่พอใช้ ทั้งยังมีลูกอีกคน จึงเพิ่มให้อีกสิบตำลึงเท่ากับ จย่าหู่และฮูหยินเลย ทั้งยังให้ที่ดินไว้เก็บค่าเช่าอีก สั้นปียังได้เงินปันผลตามธรรมเนียม เธอได้ส่วนแบ่งอีกไม่รู้เท่าไร บรรดาสาวใช้ของเธอร่วมกันไม่ถึงสิบคน เรื่องกินเรื่องแต่งตัวยังใช้ของเก่า ปีหนึ่งคิดแล้วมีรายรับสักร้อยตำลึง คราวนี้พอทุกปีเธอก็นำเงินสักร้อยสองร้อยตำลึงมาให้พวกสาว ๆ ตั้งชุมนุมกวี จะก็ปีกันเสีย”

Liu Shifen [5] ได้เสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละครหลี่หวนว่าการก่อตั้งชุมนุมกวีของบรรดาหลานๆ ในตระกูลจ่า โดยมีหลี่หวนเป็นผู้ดูแลนั้นเป็นการแสดงความสามารถด้านวรรณศิลป์ของตัวละครหลี่หวน อีกทั้งยังเป็นการผ่อนคลายบทบาทความเป็นแม่หม้ายที่วางตัวอยู่ในรอบจาริตชนธรรมเนียมอย่างเคร่งครัด ทำให้ หลี่หวนได้มีโอกาสพบปะสมาชิกในครอบครัวตามความสนใจและความสบายใจของหลี่หวน ดังนั้นการก่อตั้งชุมนุมกวีในสวนด้ากวนหยวนจึงเปรียบเสมือนสถานที่ที่เหล่าตัวละครสตรีได้มีอิสระ สามารถแสดงบุคลิกของตัวละครออกมาได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะตัวละครหลี่หวน เมื่ออยู่ในฉากชุมนุมกวีของเหล่าญาติพี่น้องสตรี ภาพลักษณ์หญิงหม้ายเคร่งครัดตามขนบธรรมเนียมของ หลี่หวนจะเลือนหายไป แม้ความเป็นจริงแล้วสังคมภายนอกที่เป็นระบบสังคมศักดินากดดันให้สถานภาพและบทบาทของสตรีให้ต่ำลงก็ตาม ด้วยสถานภาพของหลี่ หวนภายใต้สังคมศักดินาที่กำหนดชะชีวิตของหญิงหม้ายไม่ให้มีสามีใหม่และต้องเลี้ยงดูบุตรให้มีอนาคตที่ดี จึงทำให้หลี่หวนต้องสะสมทรัพย์สินสมบัติให้ได้มากที่สุด จนกลายเป็นคนตระหนี่ และไม่ยอมให้ผู้ใดมาก้าวล่วงในทรัพย์สินสมบัติของตน แต่นางได้วางแผนการใช้จ่ายเงินเพื่ออนาคตของลูกชายตนไว้แล้ว นับว่าหลี่หวนเป็นตัวละครสตรีตัวเดียวที่สามารถรักษาและพัฒนาสถานภาพของตนไว้ได้ โดยไม่ได้รับความเดือดร้อนด้านการเงิน เมื่อจย่าหลานบุตรของตนสามารถสอบเข้ารับราชการได้ ชะตาชีวิตของหลี่หวนจึงมีแนวโน้มที่ดีกว่าผู้อื่น ดังลำนางชะตาชีวิตของหลี่หวนในสิบสองตรุษที่ Cao Xueqin, Gao E [3] ได้ประพันธ์ ความว่า

桃李 (หลี่) 春风结子完 (หวน) ,
到头谁似一盆兰 (หลาน) 。
如冰水好空相妒,
枉与他人作笑谈。

ลมวลันต์พัทธ์อดิผลหมด

สุดท้ายแล้วใครเปรียบเสมือนกระถางกล้วยไม้

ตั้งน้ำแข็งต่างอจฉาแท้จริงนั้นว่างเปล่า

แม้เหนียวหนายสุดท้ายกลับกลายเป็นเรื่องขบขัน

ฉาเสวียนินประพันธ์บทกลอนกำหนดชะตาชีวิตของหลี่ห้วนที่ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมของสังคมศักดินาอย่างเคร่งครัด สุดท้ายแล้วมีฉากกลับไปสู่วันเวลาแห่งความสุขที่เคยรุ่งเรืองของตระกูลง่าได้ ตัวอักษรคำว่า “李 (หลี่)” และ “完 (ห้วน)” ที่ปรากฏอยู่ในบทกลอน หมายถึงตัวหลี่ห้วนที่แต่งงานกับง่าจ๋า เมื่อ ง่าจ๋า เสียชีวิตเหลือไว้เพียงบุตรชายคนเดียวคือง่าหลาน (ตัวอักษร “兰 (หลาน)” ที่ปรากฏในบทกลอน) ซึ่งเป็นความหวังเดียวที่เหลืออยู่ของหลี่ห้วน แม้ง่าหลาน ได้รับราชการ แต่ปรากฏว่าภายหลังง่าหลานอายุสั้น จึงทำให้ความพยายามรักษาสถานภาพ รวมถึงการประพடுத்தันที่เคร่งครัดตามขนบธรรมเนียมในสังคมศักดินาของหลี่ห้วนไม่มีประโยชน์ วิธีที่ผู้ประพันธ์สร้างให้หลี่ห้วนเลือกใช้ในการรักษาสถานภาพในครอบครัวคือการรักษาความปลอดภัยให้ตนเองเป็นหลัก เนื่องจากสถานภาพที่ไร้สามี หลี่ห้วนจึงต้องคิดวางแผนเพื่ออนาคตของตนและบุตรไม่ยุ่งเกี่ยวกับกิจการน้อยใหญ่ภายในครอบครัว ขณะเดียวกัน หลี่ห้วนสะสมทรัพย์สมบัติอย่างระมัดระวัง ทำให้ในสายตาผู้อื่น หลี่ห้วนมีข้อเสียสำคัญคือความตระหนี่ หลี่ห้วนไม่มีบทบาทเทียบเท่าหวังซีเฟิง เป็นเพียงสตรีที่น่าสงสาร ไม่แตงตัวให้สวยหรู ใช้ชีวิตสมถะ แต่สุดท้ายแล้วความเป็นสตรีที่อยู่ในฐานะเปรียบและขนบธรรมเนียมอย่างเคร่งครัด กลับไม่ทำให้หลี่ห้วนมีจุดจบชีวิตที่ดีกว่าสตรีผู้อื่น

ฉาเสวียนินสร้างตัวละครหวังซีเฟิงและหลี่ห้วนขึ้นมาเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเปรียบเทียบสตรีที่มีพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตแตกต่างกันภายใต้สังคมศักดินา ผู้ประพันธ์สร้างหวังซีเฟิงเพื่อเป็นต้นแบบของสตรีที่ฝึกจารีตโบราณให้มีความโดดเด่นเทียบเท่าบุรุษ ทำให้ผู้อ่านรู้สึกประทับใจในตัวละครที่อยู่เหนือกรอบจารีตนี้ และสร้างหลี่ห้วนเพื่อเป็นต้นแบบของหญิงหม้ายที่ปฏิบัติตามจารีตอย่างเคร่งครัด ทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่าการวางตัวอยู่ในกรอบจารีตสามารถทำให้สถานภาพของตนคงอยู่ได้โดยสรุปแล้ว ตัวละครหวังซีเฟิงและหลี่ห้วนช่วยให้ผู้อ่านวรรณคดีเรื่องความฝันในหอแดงเห็นถึงภาพสะท้อนของผู้ประพันธ์สองด้านคือหนึ่งตำหนิกรอบจารีตโบราณที่ไม่

คำนึงถึงศักดิ์ศรีและการดำเนินชีวิตของสตรีเพศผ่านตัวละครหวังซีเฟิงและอีกด้านคือการยืนยันการปฏิบัติตามกรอบจารีตธรรมเนียมประเพณีในการรักษาสถานภาพและบทบาทของสตรีไว้เท่าที่จะปฏิบัติได้เพื่อหลีกเลี่ยงอันตรายจากการก้าวล้ำหน้าที่และบทบาทของสตรีในสังคมศักดินาผ่านตัวละครหลี่ห้วน

7. บทสรุป

จากการศึกษาและวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของสตรีชั้นสูงในสังคมศักดินา พบว่า ขนบธรรมเนียม กรอบจารีตที่ยังยึดหลักแนวคิดขงจื้อและแนวคิดที่ยกย่องสตรีที่ไร้ความสามารถเป็นสตรีที่มีคุณธรรมประกอบกับสภาพสังคมศักดินาที่ให้ความสำคัญกับบุรุษ ส่งผลให้สตรีจีนในยุคนี้ต้องตกอยู่ภายใต้หลักสามกล้อยสี่คุณธรรม ชะตาชีวิตของตัวละครสตรีทั้งห้าสะท้อนให้ผู้อ่านเห็นว่าไม่ว่าจะเป็นสตรีสูงศักดิ์หรือสามัญชนล้วนตกอยู่ภายใต้ระบบสังคมศักดินาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การถูกสังคมภายนอกตีกรอบให้ดำเนินชีวิตอยู่ภายใต้ระบบสังคมนี้ส่งผลให้สถานภาพและบทบาทของสตรีจีนในครอบครัวชั้นสูงล้วนต้องการรักษาความปลอดภัยและความมั่นคงในสถานภาพของตนเป็นสำคัญ แม้ฉากหลังจะเต็มไปด้วยความแก่งแย่งชิงดี

จากการศึกษาวิธีการประพันธ์และการกำหนดบทบาทของตัวละครสตรีของผู้ประพันธ์ พบว่าผู้ประพันธ์จัดให้ตัวละครที่มีสถานภาพระดับเดียวกันอย่างสิงฟูเหรินกับหวังฟูเหรินและหวังซีเฟิงกับหลี่ห้วนได้แสดงบทบาทของตนให้ผู้อ่านได้ศึกษาถึงวิธีการรักษาสถานภาพและบทบาทของตนไว้ รวมถึงประพันธ์ให้เห็นถึงสถานภาพของสตรีที่ทุกคนให้ความเคารพอย่างง่าจ๋าหมู่ต้องทำหน้าที่เป็นมารดาของบุรุษที่สืบเชื้อสายวงศ์ตระกูล ตัวละครง่าจ๋าหมู่คือตัวละครที่สะท้อนให้เห็นถึงกรอบแนวคิดขงจื้อ ที่สืบทอดมาจนถึงปลายยุคสังคมจีนศักดินา ง่าจ๋าหมู่เป็นผู้ที่รักษา ยึดถือสถานภาพ ลำดับชั้นและวัฒนธรรมของระบบสังคมศักดินาไว้อย่างเคร่งครัด ถัดมาภูมิหลังของหวังฮูหยินและสิงฮูหยินมีความแตกต่างกัน สถานภาพของความเป็นมารดาที่มีความแตกต่างกัน ประกอบกับการได้รับความสำคัญจากง่าจ๋าหมู่ ทำให้บทบาทของทั้งสองตัวละครมีความแตกต่างกัน หวังซีเฟิงเป็นสตรีที่ข้ามขนบธรรมเนียมที่สตรีจีนในสมัยนั้นพึงมี ตรงข้ามกับหลี่ห้วนที่ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด หวังซีเฟิงเป็นสตรีที่มี

ความสามารถมีบุรุษใช้อำนาจบาตรมีที่ตนมีแสดงให้คนในครอบครัวได้ประจักษ์จนได้รับความไว้วางใจให้ดูแลกิจการใหญ่น้อยและเรื่องเงินทองของครอบครัว แต่หลี่หวันกลับวางตัวให้ผู้อื่นเห็นว่าเป็นสตรีที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับกิจการต่างๆ เลี่ยงบุตรและฝากความหวังไว้ที่บุตรชายคนเดียวหวังชี้เพ่งเน้นการใช้พระเดชกับตัวละครรอบตัวแตกต่างกันไปจากหลี่หวันอย่างเห็นได้ชัด แต่สุดท้ายแล้วทั้งคู่ต่างมีจุดจบของชีวิตที่ไม่ดีเช่นกัน ตัวละครสตรีทุกตัวอยู่ภายใต้ความรัก ความโลภ ความโกรธและความหลงในลาภยศทรัพย์สินมรดกเงินทองสิ่งที่จะรักษาความสัมพันธ์ของลูกหลานภายในวงศ์ตระกูล รวมไปถึงการวางแผน ใส่ใจให้ตระกูลง่ยาสามารถคงอยู่ต่อไปได้ นับว่ากลวิธีการประพันธ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงสถานภาพและบทบาทที่ชัดเจนระหว่างตัวละครระดับเดียวกันนี้ สามารถสร้างภาพลักษณ์ให้เห็นถึงสตรีชนชั้นสูงของจีนได้เป็นอย่างดี

จากปัจจัยทางระบบสังคมศักดินาในช่วงราชวงศ์ชิง ตัวละครสตรีทั้งห้าล้วนดำเนินชีวิตอยู่ภายใต้วัฒนธรรมชายเป็นใหญ่ที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน ระบบสังคมศักดินาได้ล้อมกรอบการดำเนินชีวิตของตัวละครสตรี ทั้งยังได้รับผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมและการเกิดเหตุการณ์สำคัญในครอบครัวที่ส่งผลต่อตัวละครทุกตัวต้องยอมรับการเปลี่ยนแปลงสถานภาพและบทบาทของตนตามไปด้วย ความฝันในหอแดงได้กำหนดชะตาชีวิตของสตรีให้ผูกพันอยู่กับบุรุษ สะท้อนให้เห็นถึงความจริงที่ซ่อนเร้นภายใต้ตัวอักษรของครอบครัวของเฉาเสวียฉิน ความฝันในหอแดงจึงมิใช่นวนิยายที่เขียนเพื่อความบันเทิงหรือเขียนขึ้นเพื่อหาเลี้ยงชีพ แต่เป็นนวนิยายที่แฝงเร้นไปด้วยภาพสะท้อนของการเอาตัวรอดและการรักษาสถานภาพและบทบาทของสตรีภายใต้ธรรมเนียมประเพณี หากแต่แท้จริงแล้วเป็นเพียงความอ่อนแอของชนชั้นสูงที่มีอาจจะทั้งความฟุ้งเฟ้อในชีวิตและการแสวงหาความสุขเพียงเล็กน้อยเท่านั้น สุดท้ายแล้วจึงต้องพบจุดจบทั้งบุรุษและสตรี กลายเป็นความอัปมงคลของยุคสมัยที่ทั้งไว้ให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษา

วัฒนธรรมจีน, ขวนอาน, 2555.

- [3] Cao XueQin, Gao E 曹雪芹 高鹗著, 《红楼梦》, 长春: 时代文艺出版社, 2019.
- [4] Li HongYuan李鸿渊著, 《红楼梦》人物研究的新视角, 浙江: 浙江大学出版社出版, 2013.
- [5] Liu ShiFen刘世芬著, 看不够的红楼梦, 品不完的众人生, 沈阳: 辽宁人民出版社, 2019.
- [6] Liu XinWu 刘心武, 《红楼梦八十回后真故事》, 江苏: 江苏人民出版社出版, 2010.

8. เอกสารอ้างอิง

- [1] ธนัส สุวัฒน์มหาตม์, เมียอ้าว หนึ่งในสิบสองตรุษแห่งจินหลิง ในความคิดของเฉาเสวียฉิน ในเหตุเกิดในราชวงศ์ชิง, ขวนอาน, 2555.
- [2] _____, หวังซีเพ่ง : ดาวร้ายในสิบสองตรุษแห่งจินหลิง ในดาวร้ายในประวัติศาสตร์